AAN HET ROER

Rol van de raad in tijden van crises

Rekenkamer Overbetuwe
Datum: juli 2024

Registratienummer: 2024-044323

gemeente Overbetuwe

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Onderzoeksvraag	3
Onderzoeksaanpak	3
De rol van de gemeenteraad	4
Afspraken en procedures in Overbetuwe	5
Evaluatie Covid-pandemie	7
Conclusies	8
Aanbevelingen	9
Bestuurlijke reactie	10
Nawoord rekenkamer	12
Literatuur	13
Geïnterviewde personen	13

Inleiding

Naar aanleiding van de Covid-pandemie en verzoeken daartoe uit de gemeenteraad heeft de rekenkamer besloten om onderzoeksonderwerp ‘de rol van de raad in tijden van crises’ op te nemen in haar onderzoeksplan. Aanvankelijk voor 2023, maar vanwege het ingelaste onderzoek naar projecten uitgesteld naar 2024.

Hoewel duidelijk is dat de pandemie een majeure crisis betrof hebben we breder gekeken dan alleen naar de aanpak rondom de pandemie. Welke afspraken bestaan er, hoe is dit ingericht, hoe wordt er gecommuniceerd, wat is er gedaan en uiteraard hoe is of wordt de gemeenteraad meegenomen? Ook is er gekeken naar de rollen van de afzonderlijke ambtelijke en bestuurlijke spelers in een crisis en de door raadsleden gewenste rol van de raad.

Vooropgesteld, de gemeenteraad is lokaal als hoogste bestuursorgaan zowel kaderstellend, controlerend als volksvertegenwoordigend. Normaal gesproken, want tijdens crises liggen die verantwoordelijkheden en verhoudingen soms net iets of zelfs helemaal anders. Daarover gaat dit onderzoek.

Onderzoeksvraag

Het onderzoek richt zich op de rol van de gemeenteraad in relatie tot de bestrijding van een crisis, niet over de wijze waarop de gemeenteraad zijn rol heeft kunnen vervullen en vervuld tijdens de coronacrisis ten aanzien van het ‘gebruikelijke’ raadswerk. Dat wil zeggen de wijze waarop raadsvergaderingen vorm hebben gekregen en de beperkingen, maar ook uitzonderingsposities die golden voor gemeenteraadsleden (zoals een ontheffing om zich in de openbare ruimte te begeven om deel te kunnen nemen aan raadsvergaderingen). De door ons onderzochte vraag luidt:

Is de gemeenteraad voldoende in staat gesteld om tijdens corona-crisis zijn rol te vervullen?

De deelvragen die hier uit voortvloeien en die aan de hand van de casus Covid-pandemie worden beantwoord zijn de volgende:

a. Wat is de wettelijk vastgelegde rol van de gemeenteraad tijdens crises?
b. Hoe is deze, in de vorm van afspraken en procedures, geoperationaliseerd en vastgelegd in de gemeente Overbetuwe? Wat zijn daarbinnen de vastgelegde rollen voor de afzonderlijke beslis- en controle organen?
c. Op welke wijze zijn deze tijdens de Covid-pandemie gevolgd, in het bijzonder ten aanzien van de rol van de gemeenteraad? Met welk resultaat?
d. Op welke wijze heeft er een evaluatie plaats gevonden en met welk resultaat?
e. Wat is de door raadsleden gewenste rol van de gemeenteraad?
f. Welke verbeteringen zijn er mogelijk?

Onderzoeksaanpak

Aan de hand van documentatie en deskresearch is een beeld gedestilleerd ten aanzien van de wijze waarop de gemeente Overbetuwe invulling heeft gegeven aan haar rol tijdens de Covid-pandemie. De onderzoeksperiode beslaat daarmee grofweg de jaren 2020-2022.

De onderzoeksperiode is tussen februari en augustus 2024 en is door de rekenkamer zelf uitgevoerd.

De rol van de gemeenteraad

Met ingang van 12 maart 2020, de dag waarop premier Rutte voor het eerst algemeen geldende maatregelen aankondigde, was er in alle veiligheidsregio's sprake van een GRIP-4. Niet eerder was er daarvoor in Nederland een situatie geweest waarin alle 25 veiligheidsregio's tegelijkertijd voor een langere periode waren opgeschaald naar dit GRIP-niveau.

GRIP is de afkorting voor Gecoördineerde Regionale IncidentenbestrijdingsProcedure en kent vijf niveaus waarbij de omvang, de effecten of de impact van het incident bepalend zijn voor het GRIP-niveau. Binnen een gemeente heeft de burgemeester het gezag bij brand en het opperbevel bij een crisis. Bij bovengemeentelijke crises heeft de voorzitter van de veiligheidsregio het gezag en opperbevel. Dit is meestal de burgemeester van de grootste gemeente in de regio. Bij bovenregionale crises maken de voorzitters van de betrokken veiligheidsregio's afspraken over het coördinerend voorzitterschap.[1] Vanaf GRIP 4 worden er bevoegdheden van de burgemeester, als bestuurlijk eerstverantwoordelijk voor de bestrijding, overgedragen. Dat was bij de coronacrisis ook het geval.

Zodra een incident meer dan twee gemeenten bestrijkt, kan er worden opgeschaald naar GRIP-4. Op advies van de voorzitter van de veiligheidsregio (voor de gemeente Overbetuwe is dit de burgemeester van Arnhem) wordt er een regionaal beleidsteam (RBT) samengesteld. De voorzitter van de veiligheidsregio is in dat geval het bevoegd gezag. Het RBT is het adviesteam van de voorzitter van de veiligheidsregio. De burgemeesters van de getroffen gemeenten, de hoofdofficier van justitie en de voorzitter van het waterschap zijn formeel lid van het RBT. In veel regio's schuiven zo nodig ook adviseurs van de operationele diensten en eventueel andere betrokken partijen aan bij het RBT.[2]

Dat betekent dat - vanaf dat moment - niet de lokale overheid, maar de regionale en landelijke autoriteiten leidend waren. De door de veiligheidsregio's uitgevaardigde noodverordeningen zijn daarbij voor het gemeentebestuur een voldongen feit. Ze hoeven niet, anders dan bij noodverordeningen van de 'eigen' burgemeester, naderhand door de gemeenteraad in de eerstvolgende vergadering te worden bekrachtigd.

De Wet publieke gezondheid (Wpg) en de Wet veiligheidsregio's (Wvr) vormen daarvoor de juridische grondslag. De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft de leiding van de pandemiebestrijding en geeft de voorzitters van de veiligheidsregio's aanwijzingen voor de uitvoering daarvan.

De voorzitters beschikken daartoe over bevoegdheden genoemd in de Wpg die gericht zijn op individuen (met als meest vergaande verplichte quarantaine en isolatie), op het verbieden van bepaalde beroepsmatige werkzaamheden en op besmette gebouwen en vervoermiddelen. Gezien het bovengemeentelijke karakter van deze infectieziektenuitbraak mogen voorzitters van de veiligheidsregio besluiten tot het op zich nemen van de bevoegdheden uit de Wvr voor de hele regio. Dit wordt wel opschaling naar GRIP-4 genoemd.

De Wvr regelt dat de voorzitters van de veiligheidsregio pas achteraf verantwoording afleggen aan alle gemeenteraden in de regio en dat zij hun noodverordeningen niet ter bekrachtiging aan de gemeenteraden hoeven voor te leggen.

[1] Crisisbeheersing | Veiligheidsregio's en crisisbeheersing | Rijksoverheid.nl

[2] Definitie GRIP, https://www.brandweer.nl/onderwerpen/grip/

De formele rol van de gemeenteraad bij de coronacrisisbeheersing is daarmee beperkt tot controle achteraf op de door de voorzitter van de veiligheidsregio genomen maatregelen ter bestrijding van de pandemie. Afgezien hiervan zijn de bestuurlijke verhoudingen formeel ongewijzigd en kan de gemeenteraad dezelfde rollen vervullen als altijd bij maatregelen gericht op de sociale, financiële, culturele en economische gevolgen van de coronacrisis. Maatregelen dus die niet direct betrekking hebben op de bestrijding van de crisis zelf.[3] [4]

Afspraken en procedures in Overbetuwe

Indien we hadden willen onderzoeken wat de rol van de gemeenteraad tijdens de coronacrisis (of iedere andere crisis vanaf GRIP-4) zou (moeten) zijn geweest, hadden we vrijwel kunnen volstaan met de inhoud van het vorige hoofdstuk. Dat zou te gemakkelijk zijn geweest.

Omdat veel van de maatregelen invloed hebben op het gemeentelijk beleid, zijn in vrijwel alle gemeenten crisisteams of overleggroepen ingericht. Hier vindt de vertaling plaats van Rijksbeleid (de richtlijnen) en van zaken die door de veiligheidsregio (noodverordeningen), de GGD, politie en andere(n) worden aangedragen. Daarnaast wordt ingezoomd op specifieke gemeentelijke problemen, zoals opvang van leerlingen, dak- en thuislozen, zzp'ers in moeilijkheden en andere veelal financiële kwesties.[5]

In de gemeente Overbetuwe is de gemeenteraad, mede aan de hand van raadsinformatiebrieven en agendering in raadsvergaderingen, actief op de hoogte gehouden van de actuele situatie en ontwikkelingen. De eerste raadsinformatiebrief dateert reeds van 3 maart 2020 waarin de directeur Publieke Gezondheid ad interim van de veiligheidsregio de raadsleden van de aangesloten gemeenten informeert over de bestrijding van het coronavirus in de aangesloten gemeenten. Op 14 maart 2020 informeert de burgemeester de gemeenteraad over een besmetting met het coronavirus bij vier inwoners, de eerste inwoners van Overbetuwe met een dergelijke besmetting.

In de daaropvolgende maanden volgen maar liefst 11 raadsinformatiebrieven, in totaal 79 pagina's, met informatie over de opvolging van maatregelen, handhaving, sociaal-maatschappelijke ondersteuning, beantwoording van raadsvragen, ondernemers- en inkomensondersteuning en gemeentelijke dienstverlening. De laatste raadsinformatiebrief verschijnt op 13 juli 2020. Daarmee stopt de afzonderlijke berichtgeving. Voor zover wij deze van de organisatie hebben ontvangen. Wij merken namelijk op dat deze raadsinformatiebrieven niet waren opgenomen in het raadsinformatiesysteem, maar ingescand aan ons beschikbaar gesteld.

Vlak voor het verschijnen van de laatste raadsinformatiebrief werd door de gemeenteraad op 30 juni 2020 een coronadebat gevoerd. [6]Tijdens dit debat werd met name stil gestaan bij de maatschappelijke gevolgen van de epidemie, met name ten aanzien van de ondersteuning van verenigingen en ondernemers. De raad sprak daarbij zijn waardering uit voor de wijze waarop het college hieraan invulling heeft gegeven. Ook werd stilgestaan bij de gevolgen voor de politiek en het bestuur. Vanuit de raad werd verzocht om na te denken over de wijze waarop bij toekomstige crises aan de continuïteit van het lokaal bestuur en de positie van de raad vorm kan worden gegeven.

Op 8 september 2020 besluit de raad over het kwijtschelden van huur en erfpacht voor dorpshuizen en sportverenigingen over het 2e kwartaal 2020. Een maand later, op 6 oktober 2020, besluit de raad over de bestuursrapportage, waarin een korte passage is opgenomen over de coronacrisis.

[3] Wat mag, doet en wil de raad? Een onderzoek naar de rol van de gemeenteraad van 's-Hertogenbosch ten tijde van (corona)crisis, oktober 2020

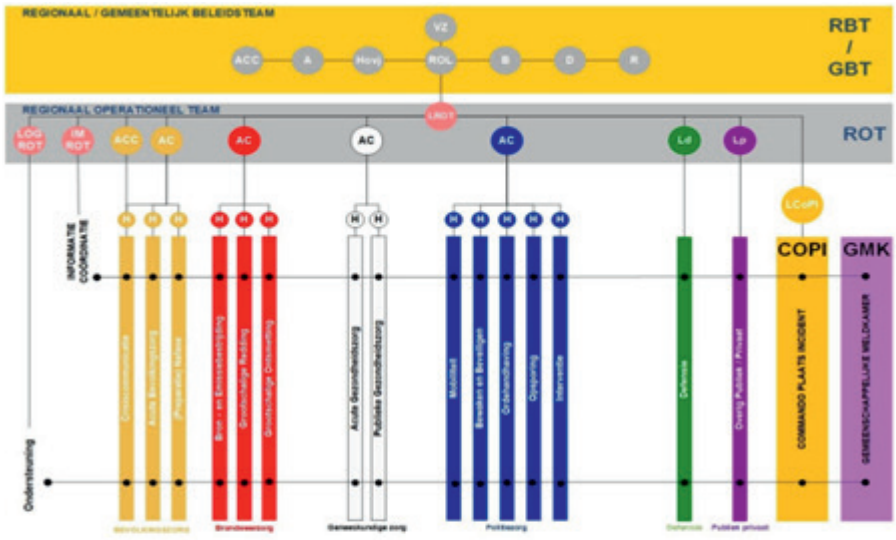
[4] Instituut Fysieke Veiligheid, De veiligheidsregio's in de eerste weken van de coronacrisis, Arnhem, mei 2020

[5] Instituut Fysieke Veiligheid, De rol van bevolkingszorg in de coronacrisis, juli 2020, pagina 4 en 5

[6] Agenda OverBetuwe - Gemeenteraadsvergadering dinsdag 30 juni 2020 19:30 - 22:30 - iBabs Publieksportaal (bestuurlijkeinformatie.nl)

Indien we de afzonderlijke begrotingen en jaarrekeningen die betrekking hebben op de corona-periode bekijken, dan is duidelijk dat corona impact heeft op vrijwel alle programma's en leidt tot bijstelling van de (financiële) risicoparagraaf. Zo komt in de jaarstukken van 2021 de term 'corona' 22 keer en de term 'covid' 1 keer voor. Enkel in de jaarrekening 2022 is een aparte paragraaf Corona opgenomen, waar uiteen wordt gezet wat er is gedaan, welke risico's er zijn en welke baten en lasten met deze epidemie in 2022 gemoeid waren.[7]

De veiligheidsregio waarvan Overbetuwe onderdeel uitmaakt is de Veiligheidsregio Gelderland Midden. De inrichting van de crisisorganisatie in de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) is beschreven in het regionaal crisisplan (RCP). Het voor de Coronaperiode relevante plan is het RCP 2020-2023 verschenen (na de uitbraak) in december 2020. In dit document treffen we ook een beschrijving aan van de crisisorganisatie binnen de Veiligheidsregio Gelderland Midden.

A	Adviseurs
AC	Algemeen Commandant
ACC	Adviseur Crisiscommunicatie
B	Burgemeesters betrokken gemeenten
CoPI	Commando Plaats Incident
D	Dijkgraaf direct betrokken waterschap
GBT	Gemeentelijk Beleidsteam
GMK	Gemeenschappelijke Meldkamer
H	Hoofd
HovJ	Hoofdofficier van Justitie
IM ROT	Informatiemanager ROT
LCoPI	Leider Commando Plaats Incident
Ld	Liaison Defensie
Lp	Liaison Publiek Privaat
LROT	Leider ROT
LOG ROT	Logistiek ROT
R	Rijksheren
ROL	Regionaal Operationeel Leider
ROT	Regionaal Operationeel Team
RBT	Regionaal Beleidsteam
VZ	Voorzitter Beleidsteam

Binnen deze organisatie is de bestuurlijk vertegenwoordiger van Overbetuwe (de burgemeester) gepositioneerd in het regionaal of in het lokaal beleidsteam. Relevant voor dit onderzoek is uiteraard het regionaal beleidsteam dat onder leiding staat van de voorzitter van de veiligheidsregio, i.c. de burgemeester van Arnhem. De leden van het beleidsteam adviseren de voorzitter, op basis van een totaalbeeld, waarna deze 'richtinggevende' besluiten neemt, afspraken maakt met partners en beleidsuitgangspunten meegeeft aan de regionaal operationeel leider. In het document, dat een helder beeld schetst van de crisisorganisatie is weliswaar een hoofdstuk gewijd aan informatiemanagement, maar informatie aan of communicatie met afzonderlijke gemeentebesturen en/of gemeenteraden is (in het plan) niet voorzien. Mogelijk is het impliciete uitgangspunt dat de burgemeester deze rol nader invult.

[7] Jaarstukken gemeente Overbetuwe 2022

Naast het regionaal crisisplan vinden we, op een lager dan regionaal ingeschaald incident, in de gemeente Overbetuwe het (lokaal) Protocol Calamiteitenteam Maatschappelijke Onrust. Binnen gemeenten dient immers - op grond van een daartoe strekkende wettelijke bepaling in o.a. de Wmo en de Jeugdwet - sprake te zijn van een intern proces waarmee calamiteiten (lokaal) opgepakt kunnen worden. Het doel van dit protocol is het organiseren van regie en van een effectieve aanpak waardoor (verdere) escalatie van maatschappelijke onrust wordt voorkomen. De aanpak dient bij te dragen aan de-escalatie van maatschappelijke onrust en herstel van de sociale cohesie in de Overbetuwse gemeenschap. Uitvoering van dit protocol is ondergebracht bij het Calamiteitenteam Maatschappelijke Onrust (CMO).[8] Dit protocol treedt overigens niet in werking wanneer er sprake is van een incident waarop het regionaal crisisplan van toepassing is, zoals de Corona-pandemie. Anders dan in het regionaal crisisplan is hier nadrukkelijk (wel) voorzien in communicatie en verantwoording aan ‘de politiek’, i.c. de burgemeester, het college en de gemeenteraad.

Kijkend naar de beschikbaar gestelde documentatie start bestuurlijk de aanpak van de Corona-crisis met het collegevoorstel (en -besluit) ‘Maatregelen Corona-crisis door gemeente Overbetuwe en beantwoording raadsvragen’, gedateerd 25 maart 2020. Dat is relatief snel na de over verschillende mediakanalen uitgezonden toespraak van Premier Rutte aan het begin van de pandemie op 12 maart 2020.

Het collegevoorstel heeft met name betrekking op het instellen van maatregelen op korte termijn ter ondersteuning van inwoners, ondernemers en maatschappelijke, culturele, sociale en sportorganisaties. Lokale maatregelen die aanvullend zijn op de kabinetsbesluiten om naast de publieke gezondheid ook banen en inkomens te beschermen en de gevolgen voor zzp’ers, mkb-ondernemers en grootbedrijven op te vangen. Het betreffende collegevoorstel is ter informatie aan de raad gestuurd, inclusief de beantwoording van vragen van twee raadsfracties.

Evaluatie Covid-pandemie

Met de inwerkingtreding van Tijdelijke wet maatregelen covid-19 per 1 december 2020 kwam er een einde kwam aan de periode van noodverordeningen. Per die datum kwam er ook een einde aan de rol van de voorzitter van de Veiligheidsregio. Op grond van die nieuwe wet gingen enkele bevoegdheden over naar de burgemeester zoals de mogelijkheid om af te wijken van bepaalde maatregelen.

De voorzitter van de Veiligheidsregio heeft, conform artikel 40, eerste lid, van de Wet op de Veiligheidsregio’s, samen met de burgemeesters die deel uitmaakten van het regionaal beleidsteam schriftelijk verslag uitgebracht over de gebeurtenissen en de genomen besluiten. Dit verslag is op 11 december 2020 door de voorzitter van de Veiligheidsregio Gelderland-Midden ter informatie aangeboden aan de gemeenteraden en colleges van de deelnemende gemeenten Gelderland-Midden. Deze evaluatie is in iBabs geplaatst in de map ‘overige informatie’, maar verder niet door de raad besproken.

In zijn aanbiedingsbrief nodigt hij de raadsleden van de 15 aangesloten gemeenten uit om deel te nemen aan een (door de veiligheidsregio georganiseerd) webinar over de nieuwe tijdelijke wet en om samen terug te blikken. Onduidelijk is of en hoeveel raadsleden uit Overbetuwe van deze gelegenheid gebruik hebben gemaakt.

[8] Protocol Calamiteitenteam Maatschappelijke Onrust, pagina 2

De bijgesloten rapportage is compact en biedt inzage in de aanpak en daaraan verbonden beheersmaatregelen, het bestuurlijk informatieproces en eindigt met de mededeling dat door de inwerkingstelling van de Tijdelijke wet maatregelen covid-19 de bevoegdheden en verantwoordelijkheden ten aanzien van het verlenen van ontheffingen van landelijke regels, het geven van aanwijzingen en bevelen en handhaving inzake de bestrijding van het Covid-virus, weer is belegd bij de burgemeester. Waarmee een terugkeer werd beoogd naar normale interbestuurlijke verhoudingen tussen burgemeester en gemeenteraad.

Conclusies

Conclusies trekken is de onderzoeksvraag en de daarvan afgeleide deelvragen beantwoorden.

a. Wat is de wettelijk vastgelegde rol van de gemeenteraad tijdens crises?
Deze rol is afhankelijk van de ernst en schaal van de crisis. Vanaf GRIP 4 worden lokale bevoegdheden aan de voorzitter van de veiligheidsregio overgedragen. Dat was bij de Covid-pandemie het geval. De raad wordt in dat geval (in ieder geval achteraf) geïnformeerd door middel van een evaluatie.

b. Hoe is deze, in de vorm van afspraken en procedures, geoperationaliseerd en vastgelegd in de gemeente Overbetuwe? Wat zijn daarbinnen de vastgelegde rollen voor de afzonderlijke beslis- en controle organen?
De gemeente Overbetuwe kent een helder beschreven aanpak, inclusief afspraken en procedures voor lokale crises. Bij een opschaling naar GRIP 1, 2 of GRIP 3 (lokale crises) en GRIP 4 of 5 (bovenlokale crises) treedt het (helder geformuleerde) regionaal crisisplan in werking. Dat was bij Covid-pandemie het geval.

c. Op welke wijze zijn deze tijdens de Covid-pandemie gevolgd, in het bijzonder ten aanzien van de rol van de gemeenteraad? Met welk resultaat?
Het regionaal crisisplan is gevolgd. Aan de hand van 11 raadsinformatiebrieven is de gemeenteraad met name in de eerste maanden van de crisis zeer uitvoerig en breed geïnformeerd. Daarna en tot aan het verschijnen van de evaluatie door de voorzitter van de veiligheidsregio is de informatie buitengewoon summier geweest. De formele rol van de raad was tijdens deze crisis overigens buitengewoon bescheiden. De gemeenteraad heeft, op voorstel van het college, besloten tot het beschikbaar stellen van middelen ten behoeve van de bestrijding van ongewenste maatschappelijke gevolgen.

d. Op welke wijze heeft er een evaluatie plaats gevonden en met welk resultaat?
De voorzitter van de veiligheidsregio heeft de gemeenteraad van Overbetuwe zijn evaluatie toegestuurd. Deze is echter buitengewoon compact en hiermee is door de gemeenteraad verder niets gedaan.

e. Wat is de gewenste rol van de gemeenteraad?
Met inachtname van de beperkte formele rol van de raad, regelmatiger informatie over het verloop van het proces en de gevolgen voor de gemeenschap, daarbij gebruikmakend van de kennis en expertise van de raads- en burgerraadsleden.

f. Welke verbeteringen zijn er mogelijk?
Verbetermogelijkheden zijn met name mogelijk in de actieve kennis bij de raad over de rol van de raad ten aanzien van crises (met verschillende GRIP-niveaus) en de daarop aansluitende informatiehuishouding. Ook de onvolledige archivering van documenten is nadrukkelijk een aandachtspunt.

De hoofdvraag, tot slot, luidde: Is de gemeenteraad voldoende in staat gesteld om tijdens de Covid-crisis zijn rol te vervullen? In formele zin moet het antwoord daarop ‘ja’ zijn. De rol van de raad bestond formeel immers slechts uit het kennis nemen van de door de voorzitter van de veiligheids-regio aan de raad aangeboden evaluatie. Deze evaluatie is bij ‘overige informatie’ in iBabs geplaatst en heeft geen vervolg gekregen. Een verantwoordingsgesprek of -debat heeft niet plaatsgevonden.

Daarnaast heeft de raad in de periode van maart tot medio juli 2020 (van de veiligheidsregio) een groot aantal raadsinformatiebrieven ontvangen. Deze hebben niet geleid tot bespreking daarvan in vergaderingen van de raad. Over de periode daarna tot het formele einde van de crisis hebben we geen schriftelijke informatie aangetroffen. Het college van B&W en de gemeenteraad hebben daar-naast nadrukkelijk wel een rol gepakt in het bestrijden van de maatschappelijke gevolgen van de crisis.

Is de raad daarmee ook voldoende betrokken of betrokken geweest blijft voor ons een open vraag. Het antwoord op deze vraag is - wat ons betreft - immers aan de raad zelf.

Aanbevelingen

Aan de gemeenteraad:

a. Laat u zeker eenmaal per raadsperiode informeren over de crisisorganisatie en uw rol daarbin-nen.
b. Zie actief toe op een adequate behandeling van informatie en evaluaties.
c. Zie toe op een adequate(re) archivering van documenten.
d. Laat op basis van een goede evaluatie een draaiboek opstellen ten aanzien van de continuïteit van het bestuur en de positie van de raad tijdens (eventuele) toekomstige crises.

Aan het college van B&W:

a. Heb nadrukkelijk aandacht voor de (informatie-)positie van de gemeenteraad.

Bestuurlijke reactie

gemeente Overbetuwe

Aan de Rekenkamer

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum	Verzonden d.d.
23 juni 2024		2024-	15 juli 2024	
Onderwerp:		**Behandeld door**	**Telefoonnummer**	**Bijlage(n)**
Bestuurlijke reactie op concept rapport 'Aan het roer. De rol van de raad in tijden van crisis'.		Karin van den Eijnde	0481712510	geen

Geachte heer/mevrouw,

Op 23 juni jongstleden ontvingen wij het concept rapport "Aan het roer. De raad in tijden van crisis". U heeft ons gevraagd om in het kader van bestuurlijk wederhoor een reactie te geven op deze concept brief. Bij deze ontvangt u onze reactie.

Algemeen
U had besloten het rapport 'de rol van de raad in tijden van crisis' op te nemen in uw onderzoeksplan naar aanleiding van de Covid-pandemie en verzoeken daartoe uit de gemeenteraad.

De centrale onderzoeksvraag is: "Is de gemeenteraad voldoende in staat gesteld om tijdens coronacrisis zijn rol te vervullen". Hier kwamen deelvragen uit voort welke u heeft toegespitst op de gemeente Overbetuwe. Aan de hand van uw onderzoek hebben wij van u een rapport met conclusies en aanbevelingen mogen ontvangen.

Conclusies en aanbevelingen
Naast de centrale onderzoeksvraag heeft u de 6 volgende deel onderzoeksvragen behandeld:

a. Wat is de wettelijk vastgelegde rol van de gemeenteraad tijdens crises?
b. Hoe is deze, in de vorm van afspraken en procedures, geoperationaliseerd en vastgelegd in de gemeente Overbetuwe? Wat zijn daarbinnen de vastgelegde rollen voor de afzonderlijke beslis- en controle organen?
c. Op welke wijze zijn deze tijdens de Covid-pandemie gevolgd, in het bijzonder ten aanzien van de rol van de gemeenteraad? Met welk resultaat?
d. Op welke wijze heeft er een evaluatie plaats gevonden en met welk resultaat?
e. Wat is de door raadsleden gewenste rol van de gemeenteraad?
f. Welke verbeteringen zijn er mogelijk?

Met behulp van de beantwoording van bovenstaande vragen heeft u conclusies getrokken en geeft u aan dat er nog een aantal aanbevelingen zijn. Deze conclusies leiden kort samengevat tot de volgende aanbevelingen:

Aan de gemeenteraad:

a. Laat u zeker eenmaal per raadsperiode informeren over de crisisorganisatie en uw rol daarbinnen;
b. Zie actief toe op een adequate behandeling van informatie en evaluaties;
c. Zie toe op een adequate(re) archivering van documenten;
d. Laat op basis van een goede evaluatie een draaiboek opstellen ten aanzien van de continuïteit van het bestuur en de positie van de raad tijdens (eventuele) toekomstige crises.

Aan het college van B&W:

a. Heb nadrukkelijk aandacht voor de informatiepositie van de gemeenteraad.

Wij hebben kennis genomen van het rapport over de rol van de raad in tijden van crisis en de conclusies en aanbevelingen die de rekenkamer heeft opgemaakt. Dankzij dit rapport is helder uiteengezet wat de rol van de raad is in diverse crisissituaties en met name die in een nog nooit eerder voorgekomen (landelijke) crisissituatie tijdens de Covid-pandemie. Als bestuur hechten wij er zeer aan om de raad in tijden van crisis actief te informeren over de actuele situatie en ontwikkelingen zoals ook uit uw rekenkamer rapport blijkt. We nemen uw aanbeveling om nadrukkelijk aandacht te hebben voor de informatiepositie van de gemeenteraad dan ook graag over om hier ook in eventuele toekomstige crisis situaties aan te kunnen voldoen. Lokaal is dit al goed geborgd zoals u in uw rapport stelt.

Tot slot

Wij willen u bedanken voor het onderzoek. De conclusies en de aanbevelingen zijn van meerwaarde om de bestaande crisisplannen op na te lopen. We maken hier dankbaar gebruik van om de communicatie en verantwoording bij regionale crisissituaties te optimaliseren.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders,

de gemeentesecretaris,	de burgemeester,
N.M.P. van Hooy	R.P. Hoytink-Roubos

Nawoord rekenkamer

De rekenkamer heeft met belangstelling kennis genomen van de bestuurlijke reactie van het college van B&W. Het is fijn om te lezen dat het college aangeeft onze aanbeveling op te pakken en wij zo indirect een bescheiden bijdrage hebben kunnen leveren aan de verdere verbetering van de informatiepositie van de gemeenteraad bij eventuele toekomstige crises.

Literatuur

Academie | Start (academieportal.nl)

https://www.raadsleden.nl/actueel/nieuws/podcast-over-rol-van-de-raad-in-crises

Rekenkamer Den Bosch, Wat mag, doet en wil de raad? Een onderzoek naar de rol van de gemeenteraad van ’s-Hertogenbosch ten tijde van (corona)crisis

https://platformoverheid.nl/bestuurdersdemocratie-tijdens-de-coronacrisis/

Instituut Fysieke Veiligheid, De rol van bevolkingszorg in de coronacrisis, 2020

Veiligheidsregio Gelderland Midden, Regionaal Crisisplan 2020-2023, december 2020

Gemeente Overbetuwe, Protocol Calamiteitenteam Maatschappelijke Onrust

B&W-voorstel, Maatregelen Corona-crisis door gemeente Overbetuwe en beantwoording raadsvragen, 25 maart 2020

Geïnterviewde personen

Adviseur Openbare Veiligheid en Crisisbeheersing (15 februari en 23 mei 2024)

Gemeenteraadslid en lid Klankbordgroep rekenkamer (17 juni 2024)

Dorpsstraat 67
6661 EH Elst
Postbus 11
6660 AA Elst
telefoon (0481) 362 300

info@overbetuwe.nl
www.overbetuwe.nl

gemeente Overbetuwe